Utjecaj malih i srednjih poduzeća na gospodarstvo

Raič, Ivana

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **The University of Applied Sciences Baltazar Zaprešić / Veleučilište s pravom javnosti Baltazar Zaprešić**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:129:288129

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

Digital Repository of the University of Applied Sciences Baltazar Zaprešić - The aim of Digital Repository is to collect and publish diploma works, dissertations, scientific and professional publications

VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ
Zaprešić

Preddiplomski stručni studij
Poslovanje i upravljanje

IVANA RAIČ

UTJECAJ MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA NA GOSPODARSTVO

STRUČNI ZAVRŠNI RAD

Zaprešić, 2021. godine

VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ
Zaprešić

Preddiplomski stručni studij
Poslovanje i upravljanje

STRUČNI ZAVRŠNI RAD

UTJECAJ MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA NA GOSPODARSTVO

Mentor:
Zlatko Rešetar, univ.spec. oec., v.pred.

Studentica:
Ivana Raič

Naziv kolegija:
Osnove poslovnih financija

JMBAG studenta:
0016120580

SADRŽAJ

SAŽETAK ..... **I**

ABSTRACT ..... **II**

1. UVOD **1**

2. DEFINIRANJE MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA **3**

2.1 KRITERIJI ZA DEFINIRANJE MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA 4

2.2 OBLICI MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA 6

2.2.1 DOO 7

2.2.2 JDOO 7

2.2.3 OBRT 8

3. GOSPODARSTVO **10**

3.1 GOSPODARSKE DJELATNOSTI U VEZI S MALIM I SREDNJIM PODUZEĆIMA 11

3.2 STRUKTURA NACIONALNE KLASIFIKACIJE DJELATNOSTI RH 12

4. UTJECAJ MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA NA GOSPODARSTVO **14**

4.1 UTJECAJ PRIJE KORONE 15

4.2 UTJECAJ POSLIJE KORONE 17

5. ZAKLJUČAK **25**

6. POPIS LITERATURE **26**

6.1 ČLANCI 26

6.2 INTERNETSKI IZVORI 26

6.3 ZAKONI I PROPISI 27

7. POPIS SLIKA, TABLICA I GRAFIKONA **28**

7.1 POPIS SLIKA 28

7.2 POPIS TABLICA 28

7.3 POPIS GRAFIKONA 28

ŽIVOTOPIS ..... Error! Bookmark not defined.

SAŽETAK

Mala i srednja poduzeća čine 90% ukupnog broja poduzeća u Republici Hrvatskoj, te imaju utjecaja na zapošljavanje, prihode i ostalo jer ujedno i zapošljavaju najveći broj ljudi te ostvaruju najviše prihoda. Utjecaj malih i srednjih poduzeća na gospodarstvo je prikazan putem istraživanja koje se temelji na sekundarnim podatcima. Cilj rada je prikazati utjecaj malih i srednjih poduzeća na gospodarstvo. Kako je Republika Hrvatska turistička zemlja utjecaj je prikazan putem turizma, kretanja zapošljavanja, prihoda, izvoza i uvoza te kretanja bruto domaćeg proizvoda prema razdoblju prije korona virusa i za vrijeme korona virusa jer u 2020. godini pojavom pandemije se utjecalo kako na poslovanje poduzeća tako i u konačnici na gospodarstvo.

Ključne riječi: mala i srednja poduzeća, gospodarstvo, bruto domaći proizvod

ABSTRACT

THE IMPACT OF SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES ON THE ECONOMY

Small and medium-sized enterprises make up 90% of the total number of enterprises in the Republic of Croatia, and have an impact on employment, income and other because they also employ the largest number of people and generate the most income. The impact of SMEs on the economy is shown through research based on secondary data. The aim of this paper is to show the impact of small and medium enterprises on the economy. As the Republic of Croatia is a tourist country, the impact is shown through tourism, employment, income, exports and imports and the movement of gross domestic product according to the period before the corona virus and during the corona virus, because in 2020 the pandemic affected ultimately to the economy.

Key words: small and medium enterprises, economy, gross domestic product

1. UVOD

Mala i srednja poduzeća su važan segment svakog gospodarstva jer kako čine većinski broj poduzeća, tako ostvaruju najveći udio prihoda, najveću zaposlenost i slično. Samo poslovanje malih i srednjih poduzeća je stoga od izuzetne važnosti jer utječe na ostale segmente gospodarstva. U 2020. godini pojavom pandemije korona virusa mnoga mala i srednja poduzeća su se prilagodila novonastaloj situaciji no prilagodba nije dovoljna za održavanje razine BDP-a jer je Vlada Republike Hrvatske donijela paket mjera kojima se sprječava širenje epidemije. Taj paket mjera je izravno utjecao na poduzeća pa stoga i na gospodarstvo Hrvatske.

Cilj rada je odrediti značaj malih i srednjih poduzeća za gospodarstvo Republike Hrvatske putem analize dostupnih podataka. Polazišna hipoteza rada je da mala i srednja poduzeća čine veliki utjecaj na gospodarstvo Republike Hrvatske iz razloga što čine većinski udio u ukupnom broju poduzeća jer imaju najviše zaposlenih te ostvaruju najviše prihoda i ostalo. Problem rada je istražiti koliki utjecaj zapravo imaju mala i srednja poduzeća na gospodarstvo te utvrditi utjecaj malih i srednjih poduzeća na gospodarstvo u 2020. godini.

Na temelju istraživanja proizašle su sljedeće hipoteze koje se trebaju potvrditi:

H1: Mala i srednja poduzeća su od izrazitog značaja za gospodarstvo RH.

H2: Mala i srednja poduzeća utječu na ostale segmente gospodarstva RH.

H3: Mala i srednja poduzeća su pod utjecajem pandemije korona virusa otežano poslovala te su uvelike utjecala i na kretanje bruto domaćeg proizvoda, zaposlenosti te ostalih segmenata koji utječu na gospodarstvo.

Metode koje su se koristile u radu su metoda analize, metoda komparacije, statistička metoda, induktivna i deduktivna metoda. Podatci koji su prikupljeni istraživanjem su prikupljeni na temelju sekundarnih podataka koji su dostupni u znanstvenoj i stručnoj literaturi.

Struktura rada je podijeljena na pet poglavlja, prvo poglavlje je uvod u kojem se navodi predmet i problem istraživanja, hipoteze, cilj rada te koje su se metode koristile u radu. Drugo poglavlje se odnosi na teorijsko poimanje malih i srednjih poduzeća, odnosno koji su kriteriji te koji su oblici poduzeća u Republici Hrvatskoj. Treće poglavlje se odnosi na gospodarstvo, odnosno na odnos gospodarstva i malih i srednjih poduzeća. Četvrto poglavlje se odnosi na istraživački dio utjecaja malih i srednjih poduzeća na gospodarstvo. Pritom se utjecaj malih i srednjih poduzeća

na gospodarstvo dijeli na razdoblje prije 2020. godine, odnosno prije pandemije korona virusa te na 2020. godinu kada poduzeća posluju u vrijeme korona virusa. Zatim slijedi zaključak, popis literature, slika, tablica i grafikona.

2. DEFINIRANJE MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA

Mala i srednja poduzeća zadovoljavaju potražnju na tržištu koju nije moguće ostvariti putem velikih poduzeća, brže su prilagodljivija promjenama na tržištu, imaju veću mogućnost za inovativnošću i uvođenje novih tehnologija i slično. Prednosti malih poduzeća su[1]:

- neovisnost;
- tržišna prilagodljivost;
- mogućnost ostvarenja financijskog uspjeha;
- sigurnost posla;
- obiteljsko zapošljavanje;
- izazov.

Neovisnost kao prednost se odnosi na odgovornost za uspjeh. Tržišna prilagodljivost je prednost malih i srednjih poduzeća jer su zbog veličine više prilagodljivija te sa manjim troškovima se mogu prilagoditi potraživanjima. Mogućnost ostvarenja financijskog uspjeha se odnosi na to da vlasnik poduzeća može ostvariti veći prihod kao pravna osoba za razliku od fizičke osobe, odnosno nesamostalnog rada. Sigurnost posla se odnosi na poslovanje prilikom kojeg se može odlučiti kada i koliko će raditi. Obiteljsko zapošljavanje omogućuje zapošljavanje obitelji, odnosno prijenosa znanja i vještina na članove obitelji. Izazov se odnosi na postizanje uspjeha, odnosno postizanje cilja u okviru poslovne karijere što može snositi odgovornost za uspjehom ili neuspjehom. Nedostatci malih poduzeća su[2]:

- porast odgovornosti;
- mogućnost propadanja;
- podložnost fluktuacijama na tržištu;
- ovisnost o konkurenciji;
- financijska slabost;
- nedostatak znanja i stručnosti;
- nerazvijena pravna regulativa.

[1] Partnerstvo razvoj (n. d.). Preuzeto s: http://www.partnerstvo-razvoj.net/files/file/pdf/Poduzetnistvo/PrednostiiNedostaci/1.Prednosti-vs-nedostaci-malog-poduzeca.pdf (05.02.2021)

[2] Partnerstvo razvoj (n. d.). Preuzeto s: http://www.partnerstvo-razvoj.net/files/file/pdf/Poduzetnistvo/PrednostiiNedostaci/1.Prednosti-vs-nedostaci-malog-poduzeca.pdf (05.02.2021)

Porast odgovornosti kao nedostatak malih i srednjih poduzeća se odnosi na odluke koje poduzetnik mora donijeti. Mogućnost propadanja se odnosi na posljedice donesenih odluka koje mogu biti učinkovite ili neučinkovite. Podložnost fluktuacijama na tržištu se odnosi na sezonske ili druge fluktuacije u prodaji. Ovisnost o konkurenciji je nedostatak jer konkurencija utječe na poslovanje poduzeća. Financijska slabost se odnosi na dostupnost financijskih sredstava, odnosno na financijske krize i nelikvidnost poduzeća. Nedostatak znanja i stručnosti je nedostatak jer mala i srednja poduzeća često zbog financijskih mogućnosti nisu u mogućnosti zaposliti dovoljno stručan kadar te se specijalizacija obavlja putem dodatnog obrazovanja. Nerazvijena pravna regulativa čini izuzetan nepovoljan utjecaj na poslovanje malih i srednjih poduzeća.

2.1 KRITERIJI ZA DEFINIRANJE MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA

Definiranje malih i srednjih poduzeća se može odrediti prema Zakonu o trgovačkim društvima, Zakonu o računovodstvu te Zakonu o poticanju malog gospodarstva. Poduzeće prema Zakonu o trgovačkim društvima se dijeli prema društvu osoba i društvu kapitala. Društva osoba prema Zakonu o trgovačkim društvima čl. 3. st. 4. su javno trgovačko društvo, komanditno društvo te gospodarsko interesno udruženje, a društva kapitala su dioničko društvo te društvo s ograničenom odgovornošću, odnosno jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću. Mala i srednja poduzeća su definirana u Republici Hrvatskoj prema Zakonu o računovodstvu i Zakonu o poticanju malog gospodarstva.

Prema Zakonu o poticanju malog gospodarstva čl. 3. subjekti su razvrstani:

- Mikro subjekti:
    - Prosječno godišnje imaju zaposleno manje od 10 radnika;
    - Prema financijskim izvješćima za prethodnu godinu ostvaruju godišnji poslovni prihod u iznosu protuvrijednosti do 2.000.000,00 eura ili imaju ukupnu aktivu ako su obveznici poreza na dobit, odnosno imaju dugotrajnu imovinu ako su obveznici poreza na dohodak, u iznosu protuvrijednosti do 10.000.000,00 eura.
- Mali subjekti:
    - Prosječno godišnje imaju zaposleno manje od 50 radnika;
    - Prema financijskim izvješćima za prethodnu godinu ostvaruju godišnji poslovni prihod u iznosu protuvrijednosti do 10.000.000,00 eura ili imaju ukupnu aktivu

ako su obveznici poreza na dobit, odnosno imaju dugotrajnu imovinu ako su obveznici poreza na dohodak, u iznosu protuvrijednosti do 10.000.000,00 eura.

- Srednji subjekti su fizičke i pravne osobe čiji je godišnji broj radnika, ukupni godišnji promet ili zbroj bilance, odnosno dugotrajna imovina veća od mikro i malih subjekata.

Prema Zakonu o računovodstvu članku 5. poduzetnici se razvrstavaju prema sljedećim kriterijima:

- Mikro poduzetnici:
  - Ukupna aktiva 2.600.000,00 kuna;
  - Prihod 5.200.000,00 kuna;
  - Prosječan broj radnika tijekom poslovne godine – 10 radnika.
- Mali poduzetnici:
  - Ukupna aktiva 30.000.000,00 kuna;
  - Prihod 60.000.000,00 kuna;
  - Prosječan broj radnika tijekom poslovne godine – 50 radnika.
- Srednji poduzetnici:
  - Ukupna aktiva 150.000.000,00 kuna;
  - Prihod 300.000.000,00 kuna;
  - Prosječan broj radnika tijekom poslovne godine – 250 radnika.
- Veliki poduzetnici:
  - Oni koji prelaze granične pokazatelje u najmanje dva od tri uvjeta, odnosno da:
    - je ukupna aktiva veća od 150.000.000,00 kuna;
    - je prihod veći od 300.000.000,00 kuna;
    - je prosječan broj radnika tijekom poslovne godine veći od 250 radnika.

Kako je Republika Hrvatska članica Europske unije prema Europskoj komisiji postoje vrste poduzetnika kako je navedeno u tablici 1.

Tablica 1. Vrsta poduzetnika prema Europskoj komisiji

Poduzetnici	Broj zaposlenih	Bilanca	
Srednji	<250	≤50 milijuna eura	≤43 milijuna eura
Mali	<50	≤10 milijuna eura	≤10 milijuna eura
Mikro	<10	≤2 milijuna eura	≤2 milijuna eura

Izvor: European Chemicals Agency (n. d.). How to determine the company size category. Preuzeto s: https://echa.europa.eu/support/small-and-medium-sized-enterprises-smes/how-to-determine-the-company-size-category/step-5 (02.02.2021)

Poslovanje malih i srednjih poduzeća je uređeno prema[3]: Zakonu o unapređenju poduzetničke infrastrukture, Zakonu o poticanju razvoja malog gospodarstva, Zakonu o državnim potporama, Zakon o trgovačkim društvima, Zakonu o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, Zakonu o poticanju ulaganja, Zakonu o deviznom poslovanju, Zakonu o platnom prometu, Zakonu o koncesijama, Zakonu o tržištu kapitala, Zakonu o alternativnim investicijskim fondovima, Zakonu o obrtu, Zakonu o trgovini, Zakonu o sudskom registru, Zakonu o uslugama, Zakonu o javno-privatnom partnerstvu, Zakonu o računovodstvu, Zakonu o zaštiti tržišnog natjecanja, Zakon o javnoj nabavi, Zakonu o zaštiti okoliša, Zakonu o gradnji, Zakonu o prostornom uređenju, Zakonu o radu, Zakonu o zaštiti potrošača, Stečajni zakon, Ovršni zakon, Zakonu o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, Zakonu o provedbi opće uredbe o zaštiti podataka, Zakonu o obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu, Zakonu o provedbi carinskih propisa Europske unije, Opći porezni zakon, Zakonu o doprinosima, Zakonu o porezu na dobit, Zakon o porezu na dohodak, Zakonu o porezu na dodanu vrijednost, Zakonu o porezu na promet nekretnina, Zakonu o trošarinama.

2.2 OBLICI MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA

Mala i srednja poduzeća stječu pravnu osobnost upisom u sudski registar, a gube ga brisanjem. Osnivanjem pravne osobe, poduzeće može biti vlasnik stvari, pokretnina i nekretnina te može sudjelovati u postupku na sudu i drugo. Najveći udio u Republici Hrvatskoj malih i srednjih poduzeća su društvo s ograničenom odgovornošću, jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću te obrt što je potvrđeno u tablici 2.

Tablica 2. Struktura poduzeća u RH prema kvartalu

poduzeće/godina	2019				2020	
	I-III	III-VI	VI - IX	IX-XII	I-III	III-VI
d.o.o.	95.690	97.415	98.925	93.376	95.019	96.042
j.d.o.o.	33.341	35.471	37.015	32.140	33.354	34.632
obrt	83.104	86.020	87.394	88.640	88.883	89.271
ostali	1.665	1.684	1.695	1.565	1.579	1.584
UKUPNO	213.800	220.590	215.029	215.721	219.035	221.529

Izvor: HOK (n. d.). Trgovačka društva i obrti. Preuzeto s: https://www.hok.hr/gospodarstvo-i-savjetovanje/statistika/trgovacka-drustva-i-obrti (06.02.2021)

U 2019. godini u strukturi ukupnog broja poduzeća dominira društvo s ograničenom odgovornošću po kvartalima. U prvom tromjesečju obrti su činili 38,9% ukupnog broja

[3] Cepor (12.2020). Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2020. Preuzeto s: (25.01.2021)

poduzeća, društva s ograničenom odgovornošću su bila 44,8% dok su jednostavna društva iznosila 15,6%. U drugom tromjesečju su obrti iznosili 39%, društva s ograničenom odgovornošću su iznosila 44,2%, a jednostavna društva 16,1%. U trećem tromjesečju se osjetio pad obrta za 0,2 postotna poena, kao i društva s ograničenom odgovornošću dok je jednostavno društvo raslo za 0,3 postotna poena. U zadnjem tromjesečju obrti iznose 41,1%, društva s ograničenom odgovornošću 43,3% a jednostavna društva s ograničenom odgovornošću 14,9%. U 2020.godini društva s ograničenom odgovornošću čine 43,4% u prvom i drugom tromjesečju. Jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću je u prvom tromjesečju 15,3% a u drugom 15,6%. Dok su obrti u prvom tromjesečju iznosili 40,6%, a u drugom su pali za 0,3 postotna poena.

2.2.1 DOO

Definicija društva s ograničenom odgovornošću prema Zakonu o trgovačkim društvima čl. 385. je trgovačko društvo u koje jedna ili više pravnih ili fizičkih osoba unosi uloge u unaprijed dogovoreni temeljni kapital. Članovi društva ne odgovaraju za obveze društva za razliku od obrta. Minimalni temeljni kapital je 20.000,00 kuna dok najmanji iznos poslovnog udjela je 200,00 kuna.

Prednosti društva s ograničenom odgovornošću su da osnivači ne odgovaraju osobno za obveze društva, društva imaju lakši pristup izvorima financiranja, društvo može imati više direktora i slično. Dok su nedostatci veći troškovi osnivanja jer je svota minimalnog temeljnog kapitala 20.000,00 kuna. Nedostatak je i proces likvidacije koji iziskuje i veće troškove kao i vrijeme koje je potrebno za likvidaciju, vođenje dvojnog knjigovodstva te stroža zakonska regulativa.

2.2.2 JDOO

Jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću je nastalo kao rezultat za pojednostavljenjem i olakšanjem osnivanja poduzeća s ciljem poticanja poduzetništva. Jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću ima najviše pet članova i jednog člana uprave prema Zakonu o trgovačkim društvima članku 390.a, najniži iznos temeljnog kapitala za jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću je 10,00 kuna, dok najniži nominalni iznos poslovnog udjela je 1,00 kuna. Jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću za razliku od društva s ograničenom odgovornošću mora u zakonske rezerve svake godine unijeti četvrtinu iznosa dobiti društva koja je umanjena za gubitak iz prethodne godine, a navedene zakonske rezerve prema Zakonu o trgovačkim društvima čl. 390.a st.5. mogu se upotrijebiti za:

- povećanje temeljnog kapitala putem pretvaranja rezervi u kapital društva,
- pokriće gubitka koji je iskazan za godinu u kojoj se podnosi godišnje izvješće,
- pokriće gubitka koji je iskazan za prethodnu godinu ukoliko nije pokriven iz dobiti u godini na koju se odnosi.

Temeljni kapital društva može se povećati, no ako on dostigne svotu od 20.000,00 kn ili više tada se prestaju primjenjivati odredbe Zakona o trgovačkim društvima te se na društvo počinju primjenjivati odredbe za društvo s ograničenom odgovornošću. Jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću osnovati mogu sve pravne i fizičke osobe te osnivač ne mora biti zaposlen u osnovanom društvu, odnosno društvo ne mora imati zaposlenike. Jednostavno društvo je obveznik plaćanja članarina turističkoj zajednici, Hrvatskoj gospodarskoj komori, naknadu za šume, spomeničku rentu i ostalo.

Prednosti jednostavnog društva s ograničenom odgovornošću su da članovi odgovaraju društvu do svote koju su uplatili u kapital društva, niži troškovi osnivanja te svota minimalnog temeljnog kapitala u iznosu od 1,00 kune. Nedostatci su prelazak u društvo s ograničenom odgovornošću, obveza izdvajanja jedne četvrtine dobiti u rezerve, društvo može imati samo jednog direktora te kompliciran proces likvidacije.

2.2.3 OBRT

Obrt je prema Zakonu o obrtu samostalno i trajno obavljanje dopuštenih gospodarskih djelatnosti od strane fizičkih osoba sa svrhom postizanja dohotka ili dobiti koja se ostvaruje proizvodnjom, prometom ili pružanjem usluga na tržištu. Obrti se prema čl. 6. dijele na:

- slobodne obrte;
- vezane obrte;
- povlaštene obrte.

Prilikom osnivanja slobodnog obrta ne treba dokaz stručne osposobljenosti, odnosno srednje stručne škole ili majstorskog ispita. No za osnivanje vezanog obrta potreba je potvrda o stručnoj osposobljenosti, odnosno srednjoj stručnoj spremi ili majstorski ispit. Dok za osnivanje povlaštenog obrta je potrebna dozvola ministarstva koje je nadležno.

Prednosti obrta su jednostavnije osnivanje i likvidacija jer nije potreban odvjetnik, nije potreban temeljni kapital prilikom osnivanja, Članovi kućanstva mogu biti pomoć prilikom obavljanja djelatnosti bez zasnivanja radnog odnosa no ne trajno. Obrti vode jednostavno knjigovodstvo,

imaju mogućnost paušalnog oporezivanja, imaju mogućnost za državne i/ili gradske poticaje, prilikom osnivanja su niži troškovi te obrt imaju mogućnost privremenog zatvaranja koje može biti do godine dana.

Nedostatci obrta su da obrtnik, odnosno vlasnik obrta za obveze odgovara neograničeno – cijelom imovinom koju posjeduje. Nedostatak obrta je i teži pristup financiranjima od strane kreditora, nedostatak je i potvrda koju je potrebno imati za osnivanje vezanog obrta.

3. GOSPODARSTVO

Gospodarstvo je disciplina koja istražuje kako i na koji način zajednice upotrebljavaju resurse kako bi proizvela robu, odnosno gospodarstvo čine sve djelatnosti kojima se zajednica bavi radi zadovoljenja životnih potreba. Gospodarstvo čine proizvodnja, potrošnja i razmjena, odnosno djelatnosti se razvrstavaju u četiri skupine[4]:

- primarne djelatnosti;
- sekundarne djelatnosti;
- tercijarne djelatnosti;
- kvartalne djelatnosti.

Primarne djelatnosti su grupa najstarijih zanimanja, odnosno tu se ubrajaju lov, ribolov, šumarstvo te poljoprivreda. Sekundarne djelatnosti su prerada sirovina u proizvode poput građevinarstva, industrije, rudarstva, pekarstva i slično. Tercijarne djelatnosti su uslužne djelatnosti poput trgovine, bankarstva, ugostiteljstva i slično. Kvartarne djelatnosti se odnose na usluge javih službi kao što su vojska, policija, zdravstvo i slično.

Kako Republika Hrvatska nema nacionalni strateški dokument za razvoj gospodarstva, razvoj se planira na sektorskoj razini. Time se pravno uređenje i planiranje razvoja događa pod nadležnosti nekoliko tijela državne uprave kao što su Ministarstvo gospodarstva, Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja, Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture, Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo turizma te Ministarstvo poduzetništva i obrta.[5] Ministarstvo gospodarstva je zaduženo za energetiku, rudarstvo, industriju i trgovinu. Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja je zaduženo za građevinarstvo. Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture je zaduženo za brodogradnju i promet. Ministarstvo poljoprivrede je zaduženo za poljoprivredu, stočarstvo, ribarstvo i šumarstvo. Ministarstvo turizma je zaduženo kako i naziv kaže za turizam te Ministarstvo poduzetništva i obrta za poduzetništvo i obrt.

[4] Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine (13.10.2014). Razvoj gospodarskih djelatnosti u prostoru. Preuzeto s: https://mgipu.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/Prostorno/StrategijaPR//Razvoj_gospodarskih_djelatnosti_u_prostoru.pdf (06.02.2021)

[5] Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine (13.10.2014). Razvoj gospodarskih djelatnosti u prostoru. Preuzeto s: https://mgipu.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/Prostorno/StrategijaPR//Razvoj_gospodarskih_djelatnosti_u_prostoru.pdf (06.02.2021)

3.1 GOSPODARSKE DJELATNOSTI U VEZI S MALIM I SREDNJIM PODUZEĆIMA

Na gospodarstvo najviše utječe raspoloživost prirodnih i proizvedenih sredstava te ljudsko znanje. Temeljno načelo gospodarstva, odnosno načelo ekonomiziranja je racionalno korištenje sredstava te da se sredstvima potegne maksimalan učinak (Sabolić, 2013). Navedenim načelima se bavi znanost ekonomija čiji su temelji započeli od vođenja kućanstva kako bi se zadovoljile potrebe i želje kućanstva, dok je danas gospodarstvo bazirano na poduzećima čiji je cilj ostvariti zaradu, odnosno dobit.

U Europskoj uniji mala i srednja poduzeća čine 99% svih poduzeća te imaju veliki utjecaj na gospodarstvo[6], odnosno na rast gospodarstva. [7] Stoga je Europska unija usvajanjem Europskog akta o malom gospodarstvu pod nazivom „*Small Business Act*" započela stvarati subjekte gospodarstva konkurentnijim na tržištu što uključuje rast i nova zapošljavanja.[8] Također, program COSME, odnosno program za konkurentnost poduzetništva malih i srednjih poduzeća je jedini program koji je namijenjen samo malim i srednjim poduzećima te olakšava pristup financiranju. Cilj navedenog programa je jačanje konkurentnosti i održivosti poduzeća, odnosno ciljevi su[9]:

- olakšati pristup financiranju malih i srednjih poduzeća;
- stvoriti okruženje koje je pogodno za stvaranje i rast gospodarstva;
- poticati poduzetničku kulturu u Europi;
- povećati održivu konkurentnost tvrtki Europske unije;
- pomoći malim poduzećima da rade izvan matične zemlje, odnosno poboljšati njihov pristup drugim tržištima.

Udio djelatnosti koje najviše utječu na BDP u Republici Hrvatskoj su trgovina, građevinarstvo, prerađivačka industrija te prijevoz i skladištenje. Gospodarski rast koji se ostvaruje konstantno je izazov za Republiku Hrvatsku jer je Hrvatska jedna od zemalja u razvoju. No, zahvaljujući

[6] Europska komisija (n. d.). SME definition. Preuzeto s: https://ec.europa.eu/growth/smes/sme-definition_en (08.02.2021)
[7] Strukturni fondovi (n. d.). Program za konkurentnost poduzetništva i MSP-a (COSME Programme for the competitiveness of enterprises & SMEs). Preuzeto s: https://strukturnifondovi.hr/program-za-konkurentnost-poduzetnistva-i-msp-a-cosme-programme-for-the-competitiveness-of-enterprises-smes/ (10.02.2021)
[8] Strukturni fondovi (n. d.). Program za konkurentnost poduzetništva i MSP-a (COSME Programme for the competitiveness of enterprises & SMEs). Preuzeto s: https://strukturnifondovi.hr/program-za-konkurentnost-poduzetnistva-i-msp-a-cosme-programme-for-the-competitiveness-of-enterprises-smes/ (10.02.2021)
[9] Strukturni fondovi (n. d.). Program za konkurentnost poduzetništva i MSP-a (COSME Programme for the competitiveness of enterprises & SMEs). Preuzeto s: https://strukturnifondovi.hr/program-za-konkurentnost-poduzetnistva-i-msp-a-cosme-programme-for-the-competitiveness-of-enterprises-smes/ (10.02.2021)

pozitivnom gospodarskom okruženju i razboritom upravljanju javnim financijama sve ide ka cilju povećanja gospodarstva. Neki od glavnih pokazatelja razvijenosti gospodarstva su BDP, prihodi poduzeća te zaposlenost. U Republici Hrvatskoj veliku ulogu ima turizam jer značajno pridonosi gospodarstvu te je nužno ulaganje kako ne bi došlo do zasićenja tržišta, odnosno ponude i potražnje.

3.2 STRUKTURA NACIONALNE KLASIFIKACIJE DJELATNOSTI RH

U Republici Hrvatskoj se djelatnosti klasificiraju prema unaprijed određenom okviru. Djelatnost je kombinacija resursa poput opreme, rada, tehnike, proizvodnje, proizvoda i slično čiji je rezultat određena roba ili usluga. Klasifikacija djelatnosti služi za jednostavnije evidentiranje, prikupljanjem obradu, analizu i ostalih parametara. Time se djelatnosti razvrstavaju prema propisima čiji je osnovni kriterij funkcionalnost. No, nacionalna kvalifikacija se ne smije koristiti kao osnova za određivanje prava i obveza pravnih i fizičkih osoba prema Zakonu o nacionalnoj kvalifikaciji djelatnosti. Razvrstavanje po djelatnostima subjekta obavlja Državni zavod za statistiku.

Cilj kvalifikacijskog okvira je omogućiti[10]:

- kakvoću i bolje korištenje podataka u području ekonomskih analiza;
- jednostavnije i lakše sporazumijevanje ne samo među statističarima nego i nositeljima gospodarske politike, poduzetnicima, znanstvenicima i svim drugim korisnicima statističkih podataka;
- temelj za izgradnju učinkovitoga interresornog informacijskog sustava;
- efikasnijeg i ekonomičnijeg davanja podataka;
- kvalitetnu međunarodnu usporedivost podataka.

Navedene kvalifikacije su prikazane u tablici 3. Prva klasifikacija Republike Hrvatske je prihvaćena 1947. godine te se koristila do 1962. godine, od 1962. godine se upotrebljava Pravilnik o razvrstavanju korisnika društvene imovine do 1976. godine, a od 01.01.1977. godine se primjenjuje Jedinstvena kvalifikacija djelatnosti do 31.12.1995. godine.[11]

[10]Propisi (n. d.) METODOLOŠKE OSNOVE ZA NACIONALNU KLASIFIKACIJU DJELATNOSTI - NKD1. Preuzeto s: http://www.propisi.hr/print.php?id=7138 (10.02.2021)
[11] Zakon o državnoj statistici

Tablica 3. Kvalifikacija djelatnosti

Od 1947. do 1995. godine		Od 1995. godine do danas	
A	Poljoprivreda, lov i šumarstvo	A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo
B	Ribarstvo	B	Rudarstvo i vađenja
C	Rudarstvo i vađenje	C	Prerađivačka industrija
D	Prerađivačka industrija	D	Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija
E	Opskrba električnom energijom, plinom i vodom	E	Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša
F	Građevinarstvo	F	Građevinarstvo
G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i moto-cikla te predmeta za osobnu uporabu i kućanstvo	G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i usluživanja hrane
H	Hoteli i restorani	H	Prijevoz i skladištenje
I	Promet, skladištenje i veze	I	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanje hrane
J	Financijsko posredovanje	J	Informacije i komunikacije
K	Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge	K	Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja
L	Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	L	Poslovanje nekretninama
M	Obrazovanje	M	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti
N	Zdravstvena zaštita i socijalna skrb	N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti
O	Ostale društvene, socijalne i osobne uslužne djelatnosti	O	Javna uprava i brana; obvezno socijalno osiguranje
P	Privatna kućanstva sa zaposlenim osobljem	P	Obrazovanje
Q	Izvan teritorijalne organizacije i tijela	Q	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi
		R	Umjetnost, zabava i rekreacija
		S	Ostale uslužne djelatnosti
		T	Djelatnosti kućanstva kao poslodavca; djelatnosti kućanstva koja proizvode različitu robu i pružaju različite usluge za vlastite potrebe
		U	Djelatnosti izvan teritorijalnih organizacija i tijela

Izvor: Izrada autorice prema Zakonu o državnoj statistici te Državni zavod za statistiku (n. d.). Nacionalna klasifikacija djelatnosti 2007. – NKD 2007. Preuzeto s: https://www.dzs.hr/App/NKD_Browser/assets/docs/NKD_2007_struktura.pdf (05.02.2021)

Sadašnja Nacionalna kvalifikacija djelatnosti se dijeli na 99 odjeljaka što je dostupno na stranicama Državnog zavoda za statistiku.[12]

[12] Državni zavod za statistiku (n. d.). Nacionalna klasifikacija djelatnosti 2007. – NKD 2007. Preuzeto s: https://www.dzs.hr/App/NKD_Browser/assets/docs/NKD_2007_struktura.pdf (05.02.2021)

4. UTJECAJ MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA NA GOSPODARSTVO

Kriteriji razvrstavanja malih i srednjih poduzeća koji su prethodno navedeni služe za analizu koja će se u radu napraviti. Kako bi se analizirao značaj malih i srednjih poduzeća za gospodarstvo potrebno je definirati pokazatelje koji pokazuju promjene u gospodarstvu. Pokazatelji gospodarstva se očituju putem bruto domaćeg proizvoda, broja zaposlenih te broja poduzeća (Segetlija i sur., 1996., str. 45). Pokazatelji razvijenosti se očituju putem pokazatelja razvijenosti koji mogu biti u kvantitativnom ili kvalitativnom smislu, pokazatelje ostvarenja učinka te pokazatelje ostvarenja učinka u odnosu na veličinu tržišta ili razvijenosti zemlje. U tablici 4. prikazano je kretanje bruto domaćeg proizvoda u Republici Hrvatskoj.

Tablica 4. Pokazatelj BDP-a za Republiku Hrvatsku od 2014. do 2019. godine

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Broj stanovnika (u mil.)	4.238	4.204	4.174	4.125	4.089	4.067
BDP (u mil.HRK)	331.322	339.663	351.197	367.501	385.377	402.337

Izvor: HNB (13.11.2020). Glavni makroekonomski indikatori. Preuzeto s: https://www.hnb.hr/statistika/glavni-makroekonomski-indikatori (20.01.2021)

Broj stanovnika je u padu od 2014. godine do 2019. godine, odnosno u 2019. godini je broj stanovnika pao za 4% u odnosu na 2014. godinu. Dok je iznos BDP-a rastao iz godine u godinu. U 2019. godini je BDP porastao za 4,4% u odnosu na 2018. godinu. U tablici 5. prikazan je izvoz i uvoz od siječnja do listopada jer za 2020. godinu nisu dostupni podatci za studeni i prosinac.

Tablica 5. Izvoz i uvoz od siječnja do listopada po godinama

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Izvoz (u tis.HRK)	64.154.131	74.962.866	67.029.160	89.627.876	86.522.412	91.150.357
Uvoz(u tis.HRK)	104.551.678	122.007.950	107.907.297	147.621.640	143.152.792	142.060.730

Izvor: Državni zavod za statistiku (29.01.2021) Statistika u nizu. Preuzeto s: https://www.dzs.hr/Hrv/publication/StatisticsInLine.htm (30.01.2021)

Izvoz i uvoz prikazuju rast svake godine u periodu od 2015. do 2020. godine. U 2020. godini Republika Hrvatska je imala veći izvoz za 5,3% dok se uvoz smanjio za 0,8% u odnosu na

2019. godinu. Usporedbom izvoza 2020. godine te 2015. godine, izvoz se povećao u 2020. godini za 42,1% dok se uvoz povećao za 35,9%.

4.1 UTJECAJ PRIJE KORONE

Struktura gospodarstva u Republici Hrvatskoj je u 2019. godini bila stabilna. U strukturi najveći udio čine mala i srednja poduzeća, odnosno čak 99,7%. Rast malih i srednjih poduzeća u 2019. godini je bio 3,9% u odnosu na prethodnu godinu, dok je rast velikih poduzeća bio 2,7% što je prikazano u tablici 6.

Tablica 6. Struktura poduzeća od 2015. do 2019. godine

	2015.		2016.		2017.		2018.		2019.	
	Broj subjekata	%	Broj subjekata	%	Broj subjekata	%	Broj subjekata	%	Broj subjekata	%
Mikro i mala poduzeća	105.029	98,6	112.809	98,5	118.352	98,6	129.259	98,6	134.365	98,6
Srednja poduzeća	1.192	1,1	1.347	1,2	1.400	1,1	1.498	1,1	1.525	1,1
Velika poduzeća	348	0,3	327	0,3	329	0,3	360	0,3	370	0,3
Ukupno	**106.569**	**100**	**114.483**	**100**	**120.081**	**100**	**131.117**	**100**	**136.260**	**100**

Izvor: Cepor (12.2020). Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2020. Preuzeto s: http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2021/01/Izvjesce-2020-HR-web.pdf (25.01.2021)

Trend rasta je prikazan od 2015. do 2019. godine, prema ukupnom broju poduzeća u 2019. godini broj poduzeća je narastao za 27,9%. Utjecaj poduzeća prema ekonomskim kriterijima valorizacije, odnosno broj zaposlenih, ukupan prihod te udio izvoza i uvoza je prikazan u tablici 7. Prema kriterijima valorizacije, najveći utjecaj na rast ili pad bruto domaćeg proizvoda čini broj zaposlenih, ukupni prihodi, te izvoz.

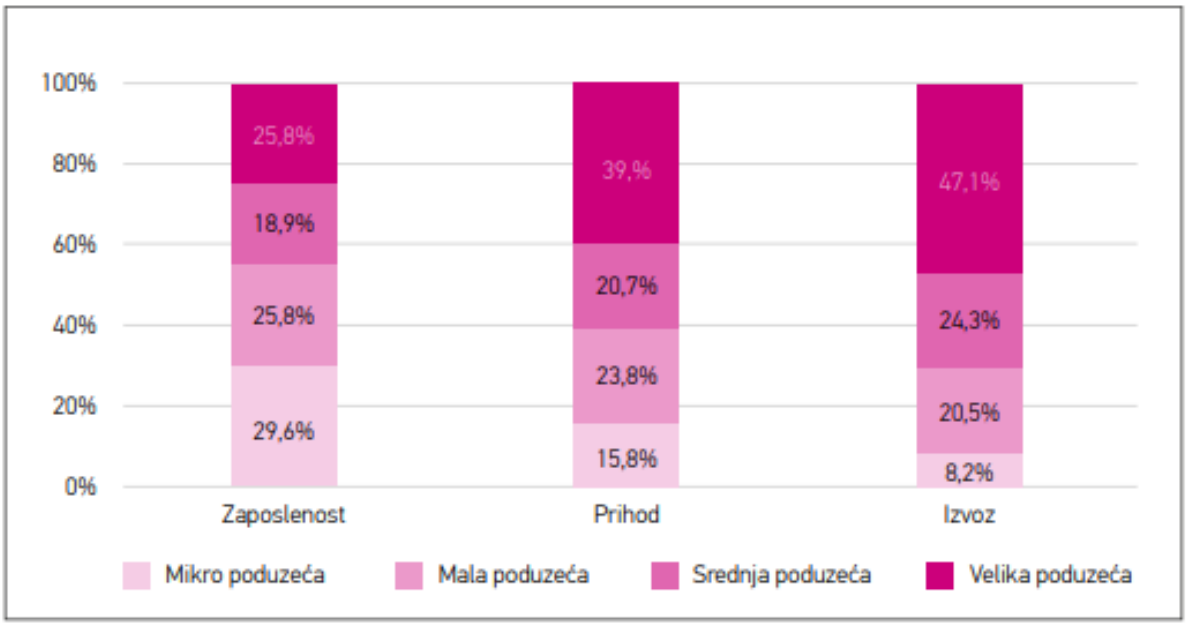
Tablica 7. Utjecaj poduzeća na ekonomiju

Ekonomski kriterij valorizacije sektora	Veličina poduzeća							
	Mikro		Mala		Srednja		Velika	
	2018.	2019.	2018.	2019.	2018.	2019.	2018.	2019.
Broj zaposlenih	255.819	286.603	238.392	249.826	184.278	183.189	261.465	250.158
Zaposlenost (udio)	27,2%	29,6%	25,4%	25,8%	19,6%	18,9%	27,8%	25,8%
Ukupan prihod (mil.kn)	102.094	126.003	172.766	189.187	161.166	165.172	315.134	315.765
Ukupan prihod (udio)	13,6%	15,8%	23,0%	23,8%	21,4%	20,7%	42,0%	39,7%
Izvoz (mil.kn)	10.432	12.379	29.671	31.064	37.874	36.739	69.205	71.273
Izvoz (udio)	7,1%	8,2%	20,2%	20,5%	25,7%	24,3%	47,0%	47,1%

Izvor: Cepor (12.2020). Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2020. Preuzeto s: http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2021/01/Izvjesce-2020-HR-web.pdf (25.01.2021)

Mikro, mala i srednja poduzeća zapošljavaju u 2018. godini 72,2% svih zaposlenih, dok se u 2019. godini postotak povećao za 2 postotna poena, odnosno iznosi 74,2%. U strukturi najveći udio zaposlenih u 2019. godini je u mikro poduzećima, čak 29,6%. Zatim slijede mala i velika poduzeća sa 25,8%. Ukupne prihode mala i srednja poduzeća ostvaruju u 2019. godini u postotku od 60,3%, a izvoz u postotku od 52,9%. Grafički prikaz navedenih podataka je prikazan na grafikonu 1.

Grafikon 1. Grafički prikaz utjecaja poduzeća na gospodarstvo za 2019. godinu

Izvor: Cepor (12.2020). Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2020. Preuzeto s: http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2021/01/Izvjesce-2020-HR-web.pdf (25.01.2021)

Što se tiče mikro poduzeća, ona imaju najveću zaposlenost, ali najmanje prihode te izvoz. Najmanju zaposlenost, najveće prihode i izvoz imaju velika poduzeća. Sredina se odnosi na mala i srednja poduzeća koja kada se pridruže sa mikro poduzećima stvaraju većinu. Stoga se utjecaj na gospodarstvo uzima u obzir za mikro, mala i srednja poduzeća.

Tablica 8. Rezultat poduzeća u 2019. godini po županijama

Naziv županije	Ukupni prihodi	Izvoz	Dobit/gubitak razdoblja 2018.	Dobit/gubitak razdoblja 2019.	Indeks 2019./18.	Ekon. poslovanja
Grad Zagreb	399.898.534	59.108.903	18.324.456	18.509.772	101,0	106,12%
Zagrebačka	57.895.420	9.746.305	1.820.393	2.308.292	126,8	105,18%
Istarska	35.696.725	11.465.855	1.316.910	1.353.340	102,8	105,24%
Varaždinska	27.861.609	9.805.839	712.323	1.052.909	147,8	104,79%
Primorsko-goranska	40.959.589	8.487.825	590.678	1.036.721	175,5	103,55%
Splitsko-dalmatinska	53.584.066	7.910.513	2.014.373	875.496	43,5	102,84%
Zadarska	16.034.413	3.721.965	499.044	823.377	165,0	106,48%
Dubrovačko-neretvanska	13.075.910	2.382.245	829.241	803.071	96,8	108,82%
Međimurska	16.301.120	5.416.296	637.097	688.131	108,0	105,26%
Krapinsko-zagorska	13.629.266	4.190.047	609.667	661.580	108,5	106,09%
Vukovarsko-srijemska	19.573.362	6.619.778	707.659	604.636	85,4	103,94%
Osječko-baranjska	28.143.650	5.555.675	1.246.918	527.557	42,3	102,87%
Koprivničko-križevačka	12.306.131	3.197.922	471.043	466.618	99,1	104,84%
Karlovačka	10.326.191	2.129.183	629.978	375.391	59,6	104,95%
Sisačko-moslavačka	10.955.131	3.135.749	-293.139	348.863	>>100	103,93%
Brodsko-posavska	10.408.562	3.454.559	191.489	252.445	131,8	103,11%
Šibensko-kninska	8.809.919	1.296.693	146.343	171.536	117,2	102,81%
Požeško-slavonska	4.697.540	997.168	150.540	137.050	91,0	104,16%
Virovitičko-podravska	4.991.086	1.039.743	145.613	128.053	87,9	103,57%
Bjelovarsko-bilogorska	8.339.764	1.223.309	207.680	124.237	59,8	102,28%
Ličko-senjska	2.638.348	569.546	114.092	32.259	28,3	101,99%
Republika Hrvatska	**796.126.335**	**151.455.118**	**31.072.397**	**31.281.333**	**100,7**	**105,24%**

Izvor: Fina (26.08.2020). Rezultati poslovanja poduzetnika u 2019. godini po županijama. Preuzeto s: https://www.fina.hr/novosti/-/asset_publisher/pXc9EGB2gb7C/content/rezultati-poslovanja-poduzetnika-u-2019.-godini-po-zupanijama?_com_liferay_asset_publisher_web_portlet_AssetPublisherPortlet_INSTANCE_pXc9EGB2gb7C_assetEntryId=486646 (06.02.2021)

Prema tablici 8. poduzeća u Gradu Zagrebu čine 50,2% ukupnih prihoda od strane poduzeća u Republici Hrvatskoj zatim slijedi Zagrebačka županija sa 7,3% te Splitsko-dalmatinska sa 6,7%. Dakle, u BDP-u Republike Hrvatske najveći udio čine poduzetnici u Gradu Zagrebu i Zagrebačkoj županiji te Splitsko-dalmatinskoj županiji.

4.2 UTJECAJ POSLIJE KORONE

Pandemija korona virusa je od svih poduzeća zahtijevala brzu prilagodbu novonastaloj situaciji, odnosno države su trebale donijeti niz odluka i mjera kojima bi se spriječilo širenje pandemije. Time se dogodio lockdown u skoro svim zemljama na svijetu, no uvidjelo se koliki zapravo utjecaj imaju mala i srednja poduzeća kako na gospodarstvo Republike Hrvatske tako i globalno.

Tablica 9. Mjere usporedno po zemljama

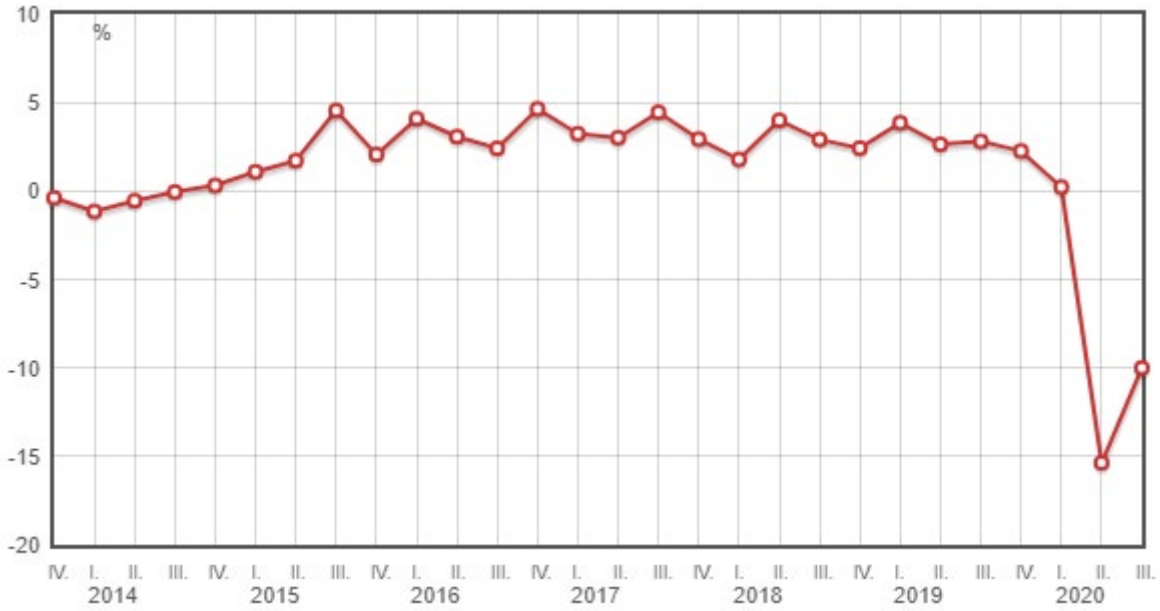
	Fiskalne mjere potpore	% BDP	Mjere restrikcije u borbi s virusom		
			Zatvaranje nesencijalnih trgovina	Zatvaranje ureda i škola	Mjere ograničenja putovanja
Hrvatska	Paket od ukupno 66 potpornih mjera ukupne vrijednosti preko 45 mlrd. HRK	7,4%	Da	Da	Da
Bugarska	Ukupne mjere iznose oko 2,8 mlrd. EUR	2,4%	Da	Da	Da
Češka	Oko 100 mlrd. CZK izravnih potpora poduzećima, 900 mil. CZK za kreditna jamstva	3,0%	Da	Da	Da
Mađarska	Smanjivanje poreza i doprinosa, plaće za sektore najviše pogođene virusom.	18 – 20%	Da	Da	Da
Poljska	Mjere ekonomske zaštite od oko 70 mlrd. zlota	3,0%	Da	Da	Da

Izvor: Institut za razvoj i međunarodne odnose (n. d.). MALA I SREDNJA PODUZEĆA U BORBI S KRIZOM IZAZVANOM KORONOM: KAKO DALJE?. Preuzeto s: https://irmo.hr/wp-content/uploads/2020/05/IRMO-aktualno-5.pdf (10.02.2021)

Prema tablici 9. prikazane su usporedno mjere te njihov odnos s bruto domaćim proizvodom. Republika Hrvatska je donijela paket mjera čiji je trošak najveći te koji iznosi preko 45 milijardi kuna, odnosno utječe na BDP za 7,4%. Najveći utjecaj na BDP ima Mađarska sa donesenim mjerama gdje utječu od 18 do 20%. Kako ne bi utjecaj pandemije uvelike utjecao na poslovanje malih i srednjih poduzeća, Republika Hrvatska je omogućila većini poduzeća subvenciju plaće do neto iznosa 4.000,00 kuna te otpis pripadajućih doprinosa kao i pokriće fiksnih troškova poslovanja, moratorij za kredite, otpis obveza i slično.

Bugarska je odvojila sredstva za mjere za kreditna jamstva, odgodu plaćanja poreza, stimulacija i ostalo. Češka je imala sredstva namijenjena za plaće zaposlenicima, odgođena plaćanja poreza i doprinosa. Dok je Poljska imala odgodu poreza i socijalnih doprinosa, izravna plaćanja zaposlenima te povećanje jamstva za kredite poduzećima.

Slika 1. Kretanje BDP-a

Izvor: Državni zavod za statistiku (n. d.). Ključni pokazatelji: BDP. Preuzeto s: https://www.dzs.hr/ (31.01.2021)

Na slici 1. prikazano je kretanje bruto domaćeg proizvoda od 2014. godine do trećeg kvartala 2020. godine. Pandemija korona virusa u Republici Hrvatskoj je započela početkom 2020. godine te je Vlada donijela različite mjere od ožujka 2020. godine kako bi se spriječilo širenje korona virusa. Navedenim mjerama se utjecalo direktno na sve vrste djelatnosti. Neke od mjera su bile zatvaranje ugostiteljskih objekata, ograničenje broja kupaca u dućanima, zatvaranje centara za sport i slično. Sukladno tim zatvaranjima se kreće i krivulja bruto domaćeg proizvoda, odnosno strelovit pad BDP-a u razdoblju prvog i drugog kvartala 2020. godine te rast od drugog do trećeg kvartala.

Tablica 10. Najpogođenije djelatnosti

Redni broj	Djelatnost
1	Djelatnosti pripreme i usluživanja hrane i pića
2	Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima
3	Ostale osobne uslužne djelatnosti (u koje spadaju frizerski saloni, saloni za uljepšavanje, pranje i kemijsko čišćenje tekstila, djelatnosti njege i održavanja tijela i ostalo)
4	Kopneni prijevoz (željeznički i cestovni prijevoz robe i putnika) i cjevovodni transport
5	Djelatnosti putničkih agencija, organizatora putovanja (turoperatora) i ostale rezervacijske usluge

Izvor: Lider (29.04.2020). Koronakriza upropastila je mnoge tvrtke u Hrvatskoj. Pogledajte koje su djelatnosti najviše nadrapale!. Preuzeto s: https://lider.media/poslovna-scena/hrvatska/korona-kriza-upropastila-je-mnoge-tvrtke-u-hrvatskoj-pogledajte-koje-djelatnosti-su-najvise-propadale-131199 (06.02.2021)

Najpogođenije djelatnosti koje su pogođene uslijed donesenih mjera za prevenciju širenja korona virusa koje su prikazane u tablici 10. su djelatnosti pripreme i usluživanja hrane i pića, trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima, osobne uslužne djelatnosti, kopneni prijevoz i cjevovodni transport, djelatnosti putničkih agencija, organizatora putovanja i ostale rezervacijske usluge.

Tablica 11. Prikaz turizma

	Broj dolazaka turista		Broj noćenja turista	
mjesec / godina	2019.	2020.	2019.	2020.
siječanj	207.643	219.733	504.434	544.760
veljača	264.484	278.741	549.613	610.491
ožujak	449.620	104.391	943.716	289.621
travanj	1.105.999	2.241	2.975.446	34.063
svibanj	1.569.271	62.049	4.916.614	166.975
lipanj	2.921.391	797.696	13.016.832	3.588.684
srpanj	4.325.686	2.245.831	25.522.680	14.666.043
kolovoz	4.712.039	2.467.957	27.771.360	16.697.261
rujan	2.170.611	488.212	10.365.761	3.126.065
listopad	1.076.316	184.593	3.080.470	617.927
studeni	390.886	87.224	819.266	268.598
prosinac	372.200		776.739	

Izvor: Državni zavod za statistiku (29.01.2021) Statistika u nizu. Preuzeto s: https://www.dzs.hr/Hrv/publication/StatisticsInLine.htm (30.01.2021)

Kako je turizam u Republici Hrvatskoj od izuzetnog značaja na gospodarstvo, u tablici 11. prikazan je utjecaj korona virusa. Ukupan broj dolazaka turista u 2020. godini se smanjio za 64,5% u odnosu na 2019. godinu, dok se ukupan broj noćenja smanjio za 55,5% u odnosu na prethodnu godinu. Najveći pad broja dolazaka turista i broja noćenja je bio u mjesecu travnju te mjesecu svibnju 2020. godine. U travnju 2020. godine je broj dolazaka turista pao za 99,8% u odnosu na prethodnu godinu, a broj noćenja turista je pao za 98,9% u odnosu na prethodnu godinu. Dok je u svibnju 2020. godine je broj dolazaka turista pao za 96% u odnosu na prethodnu godinu, a broj noćenja turista je pao za 96,6% u odnosu na prethodnu godinu.

Tablica 12. Tromjesečni prikaz BDP-a za 2020. godinu

Godina	I. – III.	IV. – VI.	VII. – IX.
Konačna potrošnja	1,8	-10,1	-5,0
Bruto investicije u fiksni kapital	3,1	-14,7	-3,0
Izvoz roba i usluga	-2,0	-40,7	32,3
Uvoz roba i usluga	-5,0	-27,5	-14,1
Bruto domaći proizvod	0,2	-15,4	-10,0

Izvor: Državni zavod za statistiku (29.01.2021) Statistika u nizu. Preuzeto s: https://www.dzs.hr/Hrv/publication/StatisticsInLine.htm (30.01.2021)

No, koliko su poduzeća ukupno utjecala na bruto domaći proizvod je prikazano u tablici 12. Bruto domaći proizvod Republike Hrvatske u prvom kvartalu 2020. godine je porastao za 0,2% jer su investicije i konačna potrošnja rasli. No, u drugom kvartalu 2020. godine dolazi do drastičnog pada za 15,4%, a u trećem kvartalu je pad od 10% radi povećanja izvoza roba i usluga u odnosu na prethodne mjesece. Kako najviše utjecaja imaju izvoz i uvoz naspram konačne potrošnje te bruto investicija u fiksni kapital, u tablici 13. prikazano je kretanje izvoza i uvoza po mjesecima.

Tablica 13. Izvoz i uvoz odnos 2019. i 2020. godine

	Izvoz, u tisućama kuna			Uvoz, u tisućama kuna		
	2019.	2020.	%	2019.	2020.	%
siječanj	8.292.917	8.669.739	104,5	13.873.607	14.368.264	103,6
veljača	8.913.671	9.644.223	108,2	14.685.092	15.998.406	108,9
ožujak	9.760.854	9.077.089	93,0	16.743.871	15.107.496	90,2
travanj	9.226.955	7.232.847	78,4	17.051.212	11.060.588	64,9
svibanj	9.931.256	7.692.249	77,5	17.590.310	12.726.853	72,4
lipanj	8.656.012	9.450.536	109,2	14.185.478	14.841.827	104,6
srpanj	11.880.850	10.376.218	87,3	17.511.603	15.436.162	88,1
kolovoz	7.635.224	7.638.362	100,0	13.393.165	12.616.200	94,2
rujan	9.722.063	10.493.156	107,9	15.126.279	14.635.783	96,8
listopad	10.137.834	10.875.938	107,3	16.385.340	15.269.151	93,2
studeni	9.810.141		0,0	15.411.852		0,0
prosinac	8.909.988		0,0	13.239.596		0,0

Izvor: Državni zavod za statistiku (29.01.2021) Statistika u nizu. Preuzeto s: https://www.dzs.hr/Hrv/publication/StatisticsInLine.htm (30.01.2021)

Izvoz i uvoz su u 2020. godini rasli u siječnju i veljači u odnosu na 2019. godinu. U ožujku 2020. godine izvoz je pao za 7% u odnosu na ožujak 2019. godine, a 5,9% u odnosu na veljaču 2020. godine. Uvoz je u ožujku pao za 9,8% u 2020. godini u odnosu na prethodnu, dok je izvoz

pao za 7% u 2020. godini u odnosu na prethodnu. U lipnju 2020. godine su uvoz i izvoz rasli, no opet su u srpnju pali. Pad je kod uvoza nastavljen i narednih mjeseci, dok je izvoz od kolovoza u rastu u odnosu na prethodnu godinu.

Tablica 14. Indeksi poslovanja najznačajnijih sektora

	Obujam industrijske proizvodnje (izvorni indeksi, 2015.=100)		Realni promet od trgovine na malo (izvorni indeksi, 2015.=100)		Nominalni promet uslužnih djelatnosti (izvorni indeksi, 2015.=100)		Obujam građevinskih radova (izvorni indeksi, 2015.=100)	
	2019.	2020.	2019.	2020.	2019.	2020.	2019.	2020.
siječanj	102,3	96,1	94,4	100,1	90,0	96,1	112,8	120,6
veljača	102,3	102,9	92,0	101,0	94,8	101,8	113,9	124,3
ožujak	111,7	108,3	106,8	99,7	113,1	102,9	124,3	127,4
travanj	106,8	95,1	113,1	84,0	122,5	81,7	124,9	119,0
svibanj	112,2	95,8	113,8	104,0	126,1	96,2	130,1	121,8
lipanj	100,9	101,6	125,4	118,7	128,6	114,4	109,5	124,2
srpanj	114,5	112,7	144,3	134,7	160,6	143,6	129,1	135,0
kolovoz	91,3	90,3	143,7	130,2	145,1	128,3	108,6	112,3
rujan	108,3	109,2	123,4	115,3	134,6	122,2	121,9	132,5
listopad	113,6	114,5	117,7	114,7	118,9	107,4	129,6	133,5
studeni	110,7	108,8	109,0	107,4	112,0	103,2	120,1	125,2
prosinac	101,3	105,7	123,7	120,7	122,4		108,8	

Izvor: Državni zavod za statistiku (29.01.2021) Statistika u nizu. Preuzeto s: https://www.dzs.hr/Hrv/publication/StatisticsInLine.htm (30.01.2021)

Prema podatcima poslovanja najznačajnijih sektora u Republici Hrvatskoj najveći pad su imale uslužne djelatnosti što je bilo i očekivano jer su mjere za sprječavanje širenja korona virusa imale najviše utjecaja na njih, odnosno u travnju su uslužne djelatnosti pale za 18,4%, a trgovina na malo u istom mjesecu za 16%. Građevinski radovi su ostvarili rast u svim mjesecima 2020. godine jer su Republiku Hrvatsku zadesili i potresi. Industrijska proizvodnja je u siječnju pala u 2020. godini dok su uvoz i izvoz rasli, no u veljači obujam industrijske proizvodnje raste kao i izvoz i uvoz za navedeni mjesec. U travnju i svibnju uvoz i izvoz su pali, kao i obujam industrijske proizvodnje, promet trgovine na malo te promet uslužnih djelatnosti. No, to se sve odrazilo na kretanje BDP-a drugog kvartala koji je u tom razdoblju imao najveći pad. Prema padu prometa poduzeća se kretalo i stanje zaposlenih što je prikazano u tablici 15.

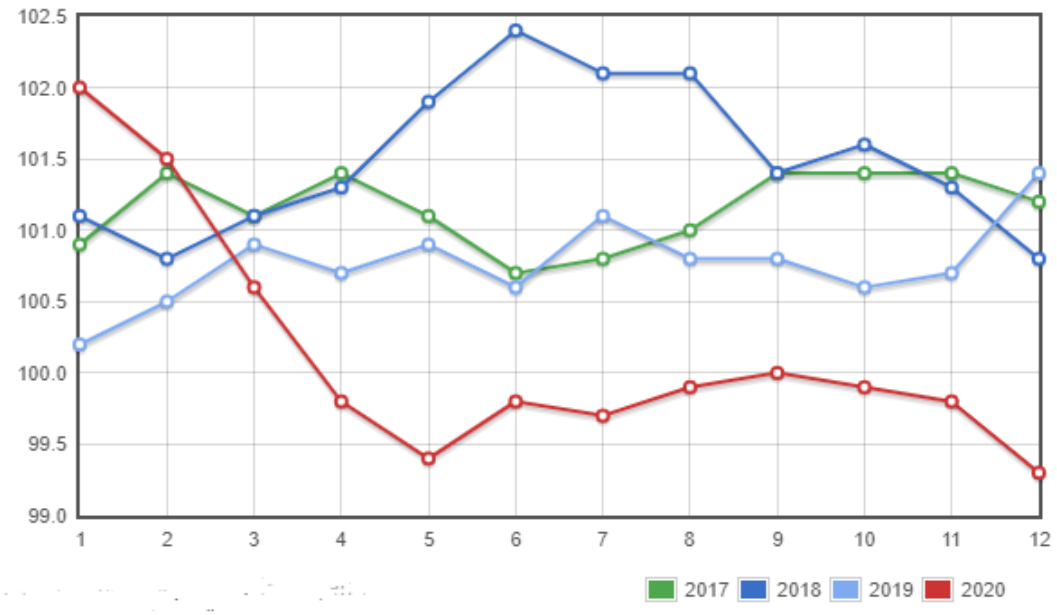
Tablica 15. Broj zaposlenih

	Broj zaposlenih u pravnim osobama			Broj nezaposlenih		
	2019.	2020.	%	2019.	2020.	%
siječanj	1.309.918	1.317.271	100,6	158.834	139.924	88,1
veljača	1.301.043	1.312.725	100,9	156.378	137.977	88,2
ožujak	1.304.453	1.314.034	100,7	145.801	143.461	98,4
travanj	1.294.623	1.325.632	102,4	131.090	159.234	121,5
svibanj	1.339.553	1.301.527	97,2	116.466	157.839	135,5
lipanj	1.357.765	1.298.611	95,6	112.169	150.651	134,3
srpanj	1.371.100	1.308.689	95,4	114.389	151.433	132,4
kolovoz	1.369.333	1.315.534	96,1	114.498	151.368	132,2
rujan	1.364.964	1.317.258	96,5	112.376	147.434	131,2
listopad	1.369.721	1.327.484	96,9	121.597	154.168	126,8
studeni	1.358.128	1.320.167	97,2	128.450	156.550	121,9
prosinac	1.356.597	1.324.502	97,6	131.753	159.845	121,3

Izvor: Državni zavod za statistiku (29.01.2021) Statistika u nizu. Preuzeto s: https://www.dzs.hr/Hrv/publication/StatisticsInLine.htm (30.01.2021)

Broj zaposlenih osoba u pravnim osobama od siječnja do travnja 2020. godine je rastao u odnosu na 2019. godinu, no od svibnja broj zaposlenih pada u 2020. godini. Broj nezaposlenih osoba je od siječnja do ožujka 2020. godine bio u padu da bi od travnja počeo rasti u odnosu na 2019. godinu.

Grafikon 2. Kretanje inflacije u Republici Hrvatskoj

Izvor: Državni zavod za statistiku (n. d.). Ključni pokazatelji: BDP. Preuzeto s: https://www.dzs.hr/ (31.01.2021)

Kako je pad prihoda, izvoza i uvoza poduzeća pao tako je i inflacija pala. Na grafikonu 2. prikazana je inflacija od 2016. do 2020. godine po mjesecima te se može uočiti kako je inflacija 2020. godine pala skoro 1%. Kako se promjenom inflacije prikazuju i troškovi stanovništva, odnosno kupovne moći, prikazana promjena prikazuje utjecaj na gospodarstvo zapravo jer se tolika promjena u navedenom razdoblju još nije dogodila. Koliko će zapravo Hrvatska biti u deficitu je prikazano u tablici 16.

Tablica 16. Procjena pada BDP-a te deficit 2020. godine

Zemlja	Pad BDP-a u 2020. %	Inflacija	Stopa nezaposlenost	Saldo tekućeg računa platne bilance	Proračunski deficit
Hrvatska	-9,1	0,4	10,2	-1,7	-7,1
Bugarska	-7,2	1,1	7,2	3,3	-2,8
Češka	-6,2	2,3	5,0	-1,5	-6,7
Mađarska	-7,0	3,0	7,0	1,3	-5,2
Rumunjska	-6,0	2,5	6,5	-3,3	-9,2
Poljska	-4,3	2,5	7,5	0,6	-9,5
Slovenija	-7,0	0,5	7,0	6,8	-7,2

Izvor: Institut za razvoj i međunarodne odnose (n. d.). MALA I SREDNJA PODUZEĆA U BORBI S KRIZOM IZAZVANOM KORONOM: KAKO DALJE?. Preuzeto s: https://irmo.hr/wp-content/uploads/2020/05/IRMO-aktualno-5.pdf (10.02.2021)

Republika Hrvatska je zemlja koja ima najveći pad bruto domaćeg proizvoda u odnosu na prikazane zemlje, no deficit u 2020. godini je bio samo 7,1%. Dok je kod primjerice Rumunjske pad BDP-a iznosio 6%, a deficit 9,2%.

5. ZAKLJUČAK

Mala i srednja poduzeća su sve značajnija za gospodarstvo. Prvotno mala i srednja poduzeća čine u Republici Hrvatskoj 99% ukupnog broja poduzeća, a time i zapošljavaju najviše ljudi, odnosno ostvaruju najviše prihoda. Iako je Republika Hrvatska zemlja u razvoju, poduzeća pokušavaju biti konkurentna na inozemnom tržištu. Kako je Republika Hrvatska više turistički usmjerena doli industrijski, utjecaj turizma također se ogleda na gospodarstvo. U uvodu rada je postavljena hipoteza da mala i srednja poduzeća su od izrazitog značaja za gospodarstvo Republike Hrvatske te da utječu i na ostale segmente gospodarstva. Da, jesu jer zapošljavaju najviše ljudi, ostvaruju najveće prihode i to u Gradu Zagrebu, Zagrebačkoj županiji te Splitsko-dalmatinskoj županiji. Kako broj poduzeća iz godine u godinu raste tako raste izvoz i uvoz.

Poslovanje malih i srednjih poduzeća je raslo i napredovalo do 2019. godine jer je u 2020. godini pojavom korona virusa globalna ekonomija pala, a ne samo gospodarstvo Republike Hrvatske. Utjecaj pandemije na poslovanje poduzeća je uvelike otežalo kako rad tako i opstanak poduzeća na tržištu. Iako je Vlada RH donijela paket mjera za pomoć poduzećima, navedeno nije dovoljno kako bi se utjecalo na samo poslovanje poduzeća no dovoljno za pokriće nekih troškova u poslovanju. Stoga utjecaj pandemije je ublažen mjerama Vlade RH što se u konačnici odrazilo i na gospodarstvo. Najveći pad poduzeća su imala u travnju i svibnju 2020. godine od toga su najpogođenije djelatnosti bile djelatnosti pripreme i usluživanja hrane i pića, trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima, osobne uslužne djelatnosti, kopneni prijevoz i cjevovodni transport, djelatnosti putničkih agencija, organizatora putovanja i ostale rezervacijske usluge.

Zapravo se tek u 2020. godini vidi utjecaj malih i srednjih poduzeća na gospodarstvo jer je kako su mala i srednja poduzeća poslovala tako je i gospodarstvo fluktuiralo, odnosno i ostali segmenti koji utječu na gospodarstvo. Poslovanje malih i srednjih poduzeća je time direktno utjecalo na zapošljavanje jer su uslijed onemogućenja ili smanjenja potreba za radom zaposlenici postali višak, što se odrazilo i na ukupnu sliku zapošljavanja. Ukupni prihodi su se smanjili što se odrazilo na izvoz i na uvoz. Dok se u konačnici sve odrazilo na inflaciju koja je prikazana na grafikonu te čije kretanje je strahovito palo. Zaključak je da mala i srednja poduzeća imaju veliki utjecaj na ostale segmente koji utječu na gospodarstvo.

6. POPIS LITERATURE

6.1 ČLANCI

1. Segetlija, Z. i Lamza-Maronić, M. (1996). Razvijenost trgovine na malo u Republici Hrvatskoj i potrebe njezine internacionalizacije. Ekonomski vjesnik, IX (1-2), 45-56. Preuzeto s https://hrcak.srce.hr/227575
2. Sabolić, S. (2013). Nekoliko osnovnih pojmova iz ekonomike: Bilješke s predavanja, Preuzeto s: https://bib.irb.hr/datoteka/629552.Inzeko01_Uvod_130411.pdf

6.2 INTERNETSKI IZVORI

3. Cepor (12.2020). Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2020. Preuzeto s: http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2021/01/Izvjesce-2020-HR-web.pdf (25.01.2021)
4. Državni zavod za statistiku (29.01.2021) Statistika u nizu. Preuzeto s: https://www.dzs.hr/Hrv/publication/StatisticsInLine.htm (30.01.2021)
5. Državni zavod za statistiku (n. d.). Nacionalna klasifikacija djelatnosti 2007. – NKD 2007. Preuzeto s: https://www.dzs.hr/App/NKD_Browser/assets/docs/NKD_2007_struktura.pdf (05.02.2021)
6. Državni zavod za statistiku (n. d.). Ključni pokazatelji: BDP. Preuzeto s: https://www.dzs.hr/ (31.01.2021)
7. European Chemicals Agency (n. d.). How to determine the company size category. Preuzeto s: https://echa.europa.eu/support/small-and-medium-sized-enterprises-smes/how-to-determine-the-company-size-category/step-5 (02.02.2021)
8. Europska komisija (n. d.). SME definition. Preuzeto s: https://ec.europa.eu/growth/smes/sme-definition_en (08.02.2021)
9. Fina (26.08.2020). Rezultati poslovanja poduzetnika u 2019. godini po županijama. Preuzeto s: https://www.fina.hr/novosti/-/asset_publisher/pXc9EGB2gb7C/content/rezultati-poslovanja-poduzetnika-u-2019.-godini-po-zupanijama?_com_liferay_asset_publisher_web_portlet_AssetPublisherPortlet_INSTANCE_pXc9EGB2gb7C_assetEntryId=486646 (06.02.2021)
10. HNB (13.11.2020). Glavni makroekonomski indikatori. Preuzeto s: https://www.hnb.hr/statistika/glavni-makroekonomski-indikatori (20.01.2021)
11. Institut za razvoj i međunarodne odnose (n. d.). MALA I SREDNJA PODUZEĆA U BORBI S KRIZOM IZAZVANOM KORONOM: KAKO DALJE?. Preuzeto s: https://irmo.hr/wp-content/uploads/2020/05/IRMO-aktualno-5.pdf (10.02.2021)

12. Lider (29.04.2020). Koronakriza upropastila je mnoge tvrtke u Hrvatskoj. Pogledajte koje su djelatnosti najviše nadrapale!. Preuzeto s: https://lider.media/poslovna-scena/hrvatska/korona-kriza-upropastila-je-mnoge-tvrtke-u-hrvatskoj-pogledajte-koje-djelatnosti-su-najvise-propadale-131199 (06.02.2021)
13. Partnerstvo razvoj (n. d.). Preuzeto s: http://www.partnerstvo-razvoj.net/files/file/pdf/Poduzetnistvo/PrednostiiNedostaci/1.Prednosti-vs-nedostaci-malog-poduzeca.pdf (05.02.2021)
14. Strukturni fondovi (n. d.). Program za konkurentnost poduzetništva i MSP-a (COSME Programme for the competitiveness of enterprises & SMEs). Preuzeto s: https://strukturnifondovi.hr/program-za-konkurentnost-poduzetnistva-i-msp-a-cosme-programme-for-the-competitiveness-of-enterprises-smes/ (10.02.2021)
15. Trgovačka društva i obrti. Preuzeto s: https://www.hok.hr/gospodarstvo-i-savjetovanje/statistika/trgovacka-drustva-i-obrti (06.02.2021)

6.3 ZAKONI I PROPISI

16. Propisi (n. d.) METODOLOŠKE OSNOVE ZA NACIONALNU KLASIFIKACIJU DJELATNOSTI - NKD1. Preuzeto s: http://www.propisi.hr/print.php?id=7138 (10.02.2021)
17. Zakon o državnoj statistici, Narodne novine br. 52/94, 111/98
18. Zakon o nacionalnoj kvalifikaciji, Narodne novine br. 98/94
19. Zakon o obrtu, Narodne novine br. 143/13, 127/19, 41/20
20. Zakonu o poticanju malog gospodarstva, Narodne novine br. 29/02, 63/07, 53/12, 56/13, 121/16
21. Zakonu o računovodstvu, Narodne novine br. 78/15, 134/15, 120/16, 116/18, 42/20, 47/20
22. Zakonu o trgovačkim društvima, Narodne novine br. 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19

7. POPIS SLIKA, TABLICA I GRAFIKONA

7.1 POPIS SLIKA

Slika 1. Kretanje BDP-a 19

7.2 POPIS TABLICA

Tablica 1. Vrsta poduzetnika prema Europskoj komisiji 5
Tablica 2. Struktura poduzeća u RH prema kvartalu 6
Tablica 3. Kvalifikacija djelatnosti 13
Tablica 4. Pokazatelj BDP-a za Republiku Hrvatsku od 2014. do 2019. godine 14
Tablica 5. Izvoz i uvoz od siječnja do listopada po godinama 14
Tablica 6. Struktura poduzeća od 2015. do 2019. godine 15
Tablica 7. Utjecaj poduzeća na ekonomiju 15
Tablica 8. Rezultat poduzeća u 2019. godini po županijama 17
Tablica 9. Mjere usporedno po zemljama 18
Tablica 10. Najpogođenije djelatnosti 19
Tablica 11. Prikaz turizma 20
Tablica 12. Tromjesečni prikaz BDP-a za 2020. godinu 21
Tablica 13. Izvoz i uvoz odnos 2019. i 2020. godine 21
Tablica 14. Indeksi poslovanja najznačajnijih sektora 22
Tablica 15. Broj zaposlenih 23
Tablica 16. Procjena pada BDP-a te deficit 2020. godine 24

7.3 POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Grafički prikaz utjecaja poduzeća na gospodarstvo za 2019. godinu 16
Grafikon 2. Kretanje inflacije u Republici Hrvatskoj 23

Ivana
Raič

DATUM ROĐENJA:
05/05/1996

KONTAKT

Državljanstvo: hrvatsko

Spol: Žensko

Prvi Rakitski odvojak 1, Rakitje,

10437 Sveta Nedelja, Hrvatska

ivanaraic55@gmail.com (+385)

996570910

OBRAZOVANJE I OSPOSOBLJAVANJE

2011 – 2015 – Andrije Hebranga 26, Samobor, Hrvatska

Ekonomist
Ekonomska, trgovačka i ugostiteljska škola Samobor

2017 – TRENUTAČNO – Ulica Vladimira Novaka 23, Zaprešić, Hrvatska

Stručna prvostupnica ekonomije
Veleučilište Baltazar Zaprešić

RADNO ISKUSTVO

2018 – TRENUTAČNO – Zagreb, Hrvatska

Prodajna savjetnica
Muller

JEZIČNE VJEŠTINE

MATERINSKI JEZIK/JEZICI: hrvatski

DRUGI JEZICI:

engleski

Slušanje	Čitanje	Govorna produkcija	Govorna interakcija	Pisanje
C1	C1	C1	C1	C1

DIGITALNE VJEŠTINE

Microsoft Office / Društvene mreže

VOZAČKA DOZVOLA

Vozačka dozvola: B

HOBIJI I INTERESI

Čitanje, planinarenje, kuhanje